

Sygn. akt V Cz 504/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2018r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Adam Simoni /spr./

Sędziowie: SSO Witold Benicki

SSR del. do SO Piotr Osowy

Protokolant: st. asyst. sędz. Karolina Dusza-Rzepka

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2018r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku D. B. (1) i S. O.

z udziałem R. B., G. V., A. F., R. D.

G., M. B. (1), G. B., S. K., K. B.,

A. S., D. B. (2), A. G. – G., D. A. G. –

G., N.O., J. O., D. O., J. D.,

T. L., L. K., K. K., D. K., P.

Z., P. Z., B. Ł. i M. B.

o stwierdzenie nabycia spadku po R. (R.) vel R. R. B. vel

B. zd. G.ve G. oraz po zmarłej M. B. (2) vel

B. zd. G.vel G. oraz po zmarłym M. B. (3) oraz

po zmarłym S. B. oraz po zmarłej C. B. oraz po

zmarłej R. G. oraz zmarłym B. B. (2)

na skutek zażalenia wnioskodawców na postanowienie Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 8 września 2017r., sygn. akt I Ns 372/17

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Dębicy do dalszego prowadzenia.

SSO Adam Simoni SSO Witold Benicki SSR del. do SO Piotr Osowy

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 września 2017r., sygn. akt I Ns 372/17, Sąd Rejonowy w Dębicy na podstawie art. 1108 k.p.c. odrzucił wnioski D. B. (1) i S. O. o stwierdzenie nabycia spadku po R. (R.) vel R. R. B. vel B. zd. G. vel G. oraz po zmarłej M. B. (2) vel B. zd. G. vel G. oraz po zmarłym M. B. (3) oraz po zmarłym S. B. oraz po zmarłej C. B. oraz po zmarłej R. G. oraz zmarłym B. B. (2).

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia (k. 120-122) Sąd Rejonowy wskazał, że pełnomocnik wnioskodawców nie wykazał stosownymi dokumentami, że w/w spadkodawcy w chwili śmierci byli obywatelami polskimi, a stwierdzenie, iż według wnioskodawców wszyscy spadkodawcy posiadali obywatelstwo polskie jest niewystarczające, by stwierdzić, że sąd krajowy jest właściwy do rozpoznania niniejszej sprawy. Ponadto Sąd Rejonowy argumentował, że pełnomocnik wnioskodawców wskazał jedynie, iż spadkodawcy posiadali udziały w trzech nieruchomościach położonych w D. o nr (...), (...) i (...), przy czym trudno jest przyjąć, iż powyższe udziały w nieruchomościach miałyby stanowić całość lub też znaczną część majątku spadkodawców.

Powyższe orzeczenie zostało w całości zaskarżone przez wnioskodawców, którzy to domagali się uchylecia zaskarżonego postanowienia. Zaskarżonemu orzeczeniu wnioskodawcy zarzucili naruszenie art. 1108 § 2 k.p.c. i art. 1110² k.p.c. przez odrzucenie wniosku pomimo, iż sprawa podlega wyłącznej jurysdykcji krajowej, gdyż dotyczy dziedziczenia udziału we własności nieruchomości położonej w Polsce.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie wnioskodawców zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy przeprowadził ocenę przesłanek warunkujących jurysdykcję sądów polskich jedynie w oparciu o art. 1108 k.p.c., który dotyczy jurysdykcji fakultatywnej sądów polskich w sprawach z zakresu prawa spadkowego rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym. W tym zakresie jurysdykcję sądów polskich wyznaczają łączniki podmiotowe polskiego obywatelstwa spadkodawcy w chwili śmierci, miejsca zamieszkania spadkodawcy w Polsce w chwili śmierci, miejsca jego zwykłego pobytu w Polsce w chwili śmierci oraz łącznik przedmiotowy miejsca położenia w Polsce majątku spadkowego (lub znacznej jego części). Przepis art. 1108 k.p.c. oparty jest na alternatywnym zbiegu tych łączników, z których wszystkie są równorzędne. Wystarczające jest zaistnienie okoliczności odpowiadających któremukolwiek z łączników, aby przyjąć, że sprawa należy do jurysdykcji sądów polskich.

Umknęło uwadze Sądu Rejonowego, że ze względu na treść art. 1110² k.p.c. w zakresie, w jakim sprawa spadkowa dotyczy praw rzeczowych na nieruchomości lub posiadania nieruchomości położonej w Polsce, jurysdykcja krajowa sądów polskich jest wyłączna. Dotyczy to zarówno spraw należących do jurysdykcji krajowej na podstawie art. 1108 k.p.c., jak i tych spraw spadkowych, w odniesieniu do których brak jest podstaw do przyjęcia jurysdykcji krajowej według łączników zawartych w art. 1108 k.p.c. W konsekwencji do wyłącznej jurysdykcji krajowej należy sprawa spadkowa w zakresie wchodzących do spadku praw rzeczowych do nieruchomości znajdujących się na terenie Polski, nawet jeżeli spadkodawca był cudzoziemcem, nie miał w Polsce miejsca zamieszkania ani miejsca zwykłego pobytu, majątek spadkowy zaś niemal w całości położony jest za granicą (z wyjątkiem wspomnianych nieruchomości, które jednak nie stanowią znacznej części majątku). Sprawy o stwierdzenie nabycia spadku w zakresie wchodzących do spadku praw rzeczowych na terenie Polski podlegają wyłącznej jurysdykcji sądów polskich (por. postanowienia SN z dnia 9 sierpnia 2000 r., I KKN 804/00, LEX nr 51836, oraz z dnia 22 lutego 1966 r., III CR 395/65, LEX nr 420). Postępowanie spadkowe w zakresie wchodzących do spadku praw rzeczowych do nieruchomości na terenie Polski podlega wyłącznej jurysdykcji sądów polskich (zob. postanowienie SN z dnia 6 marca 1970 r., I CR 3/70, LEX nr 6687). Co prawda zasadą jest, że stwierdzenie nabycia spadku powinno dotyczyć całego spadku, a ograniczenie się do stwierdzenia nabycia spadku względem części majątku spadkowego jest niedopuszczalne, jednakże silniejsza jest zasada, że sądy polskie mogą orzekać jedynie w granicach jurysdykcji. Oznacza to, że majątek spadkowy ulega podziałowi na dwie części: jedną stanowi nieruchomość położona za granicą, a drugą pozostały majątek objęty jurysdykcją sądu polskiego (uchwała SN z dnia 31 maja 1975 r., III CZP 78/75, OSNCP 1976, nr 2, poz. 33; uchwała SN z dnia 2 kwietnia 1982 r., III CZP 8/82, OSNCP 1982, nr 10, poz. 142). Sąd Najwyższy wielokrotnie wyraził pogląd,

że postępowanie spadkowe w części dotyczącej nieruchomości położonej w Polsce należy do wyłącznej jurysdykcji krajowej sądów polskich (por. postanowienie SN z dnia 22 lutego 1966 r., III CR 395/65, OSNCP 1066, nr 11, poz. 197 z glosą J. Jodłowskiego, PiP 1967, z. 1, s. 152; uchwała SN z dnia 28 maja 1969 r., III CZP 23/69, OSNCP 1970, nr 1, poz. 3; postanowienie SN z dnia 6 marca 1970 r., I CR 3/70, PiP 1971, z. 12, s. 1087; uchwała SN z dnia 31 maja 1975 r., III CZP 78/75, OSNCP 1976, nr 2, poz. 33; uchwała SN z dnia 2 kwietnia 1982 r., III CZP 8/82, OSNCP 1982, nr 10, poz. 142; postanowienie SN z dnia 24 czerwca 1999 r., III CRN 377/99, Prok. i Pr. 2000, nr 1, poz. 40; postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2000 r., I CKN 804/00, LEX nr 51836; postanowienie SN z dnia 12 września 2001 r., V CN 2/01, OSNC 2002, nr 5, poz. 69).

Skoro w skład majątku spadkowego wchodzi nieruchomość położona w Polsce, to jurysdykcja sądów polskich w tym zakresie podlega ocenie na podstawie art. 1110² k.p.c. W związku z tym do wyłącznej jurysdykcji krajowej należy postępowanie spadkowe w części dotyczącej nieruchomości położonej w Polsce. Gdy jurysdykcja sądu polskiego obejmuje jedynie część majątku spadkowego, wówczas sąd ogranicza rozstrzygnięcie w przedmiocie nabycia spadku do tej części majątku spadkowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że je uchylił i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Dębicy do dalszego prowadzenia.

SSO Adam Simoni SSO Witold Benicki SSR del. do SO Piotr Osowy

ZARZĄDZENIE

- (...)

- (...)

Rzeszów, dnia 13 sierpnia 2018r.

SSO Adam Simoni